

CROATIAN ABSTRACTS KROATISCHE ZUSAMMENFASSUNGEN

APSTRAKTI

ANDREA MIDLING & LÁSZLÓ CZIGÁNY (str. 171)

„Govorni tragovi“: Proučavanje vezivanja duhovnih vodja u raznim vjerskim zajednicama: U protekloj deceniji se pojačalo interesovanje za religioznim pojavama u raznim akademskim disciplinama. Raznolikost religioznih pojava zahtijeva da naučno proučavanje religije vršimo raznim metodama. Ovaj naučni rad daje uvid u istraživanje koje proučava one religiozne veze, koje vjerska psihološka stručna literatura opisuje kao veza „vođa-sljedbenik“. Osnovu istraživanja čine intervjui obavljeni sa duhovnim vođama raznih vjerskih zajednica, koji proučavaju vezivanja odraslih (AAI). Procesi vezivanja u djetinjstvu čine temelj načina vezivanja u odrasloj dobi. Mjeru obrađenosti iskustva vezivanja i refleksivnu, kao i afektivno-kognitivnu fleksibilnost pojedinca možemo procijeniti na osnovu verbalnog izražavanja. Uvjerenost sljedbenika teorije vezivanja, po čemu ranija iskustva vezivanja utječu na veze odrasle individue, podstakla je istraživače 90-tih godina da ispituju predstave vezivanja odraslih. Spoznali su da se analizom verbalnih izražavanja vezivnih iskustava može utvrditi stil vezivanja odraslih. Za proučavanje i operacionalizovanje verbalne strukture vezivno relevantnih izjava izradili su intervjue vezivanja odraslih (AAI), čiji je jedan od važnih aspekata procjenjivanja verbalna kohezija, koja je relevantna i za naše istraživanje. Za vrijeme vrednovanja, shodno cilju, na nivou doslovne prepiske nije sadržaj prisjećanja od prvenstvenog značaja, već takozvana kohezija, u kojoj se doživljaj vezivanja pojavljuje. Za vrednovanje intervjua koristili smo relevantna komunikaciona pravila, tzv. konverzacione maksime, utvrđene od strane engleskog jezičkog filozofa Paula Gricea. Iako smo prilikom obavljanja i obrađivanja intervjua proučavali samo jedan aspekt veze vođa-sljedbenik (vođu), prema tome nismo mogli dobiti cjelovitu sliku vezivanja, svakako možemo utvrditi da pomoću dviju metoda koje smo koristili (AAI i Grice maksime) na neposredniji način možemo doći do veze vođa-sljedbenik, odnosno bliže doći do konkretnih informacija o vođi i vezivanju vođe. Osim toga, na osnovu tipa vezivanja možemo da dodemo do zaključaka o prirodi veze vođe-sljedbenik, odnosno o metodi praćenja.

Ključne riječi: vjerska psihologija, interdisciplinarnost, veza vođa-sljedbenik, vezivanje, teorija vezivanja, intervjue vezivanja kod odraslih (AAI), duhovni vođa, kohezija, Grice maksime, pre-pričavanje zivotopisa

RITA FÓRIS-FERENCZI (str. 201)

Tradicija – opterećeno nasljedje i plodna „predrasuda“: Stanje naobrazbe i pedagogije u Rumuniji za vrijeme diktature: Stanje pedagogije za vrijeme rumunjske diktature ne može se odvojiti od politike društva (koja je bila podređena partijskoj ideologiji), i od političkog cilja preobrazovanja društva u duhu komunizma. Naobrazba je imala značajnu ulogu u ostvarivanju

ovog sveobuhvatnog vaspitnog ideala. U ovom kontekstu je mogao samo jedan – u političko ruho sakriven – pedagoški pogled doći do izražaja: onaj, koji je najviše služio aktualnim interesima vlade. Zbog ove određenosti studija koristi perspektivu politike obrazovanja da bi predstavila stanje pedagogije u vrijeme diktature: analizira zakone naobrazbe, koji su u periodima diktature odredili preobražaj sustava školstva, strukture i tipove škola. Reforme su promijenile strukturu i sadržaj visoke naobrazbe, kao i status pedagogije kao nauke. Preduvjet podređenosti naobrazbe ekonomskom razvitku zemlje i vaspitanju omladine u duhu komunizma jeste stroga centralizacija sustava zemlje. Prilikom analiziranja centralizovane upravne naobrazbe studija ističe one karakteristike, koje su - kao rezultati preobražaja sustava škola u državni monopol – tijesno povezani sa vladajućim pedagoškim pogledom. To su: preobražaj strukture predmeta, reguliranje programa naobrazbe jedinstvenim sadržajem, sustav „jednog udžbenika“, i stroga selekcija sadržaja. Ovo reguliranje je postalo savršeno sredstvo za kontroliranje rada nastavnika, a određivalo je i tumačenje uloga nastavnika. Sa druge strane je na dugi period sačuvalo pedagoške poglede koji su orijentisani ka znanju i naučnom mišljenju, i naučnim pojmovima. Razumijevanje stanja naobrazbe i pedagogije za vrijeme diktature je od prevashodne važnosti, jer je inercija sustava naobrazbe, koja potiče iz nasljeđa prošlosti, jedna od značajnih prepreka realizacije rumunjske reforme naobrazbe i dovođenja u pitanje okorijelog pedagoškog pogleda.

Ključne riječi: pedagogija, Rumunija, komunizam, državni socijalizam, diktatura, povijest, retrospektiva, pomoćno zanimanje, centralizovana uprava naobrazbe, orijentisanost ka znanju

BEÁTA KOTSCHY & ERZSÉBET GOLNHOFER (str. 227)

Put ka demokraciji u mađarskoj nauci vaspitanja i sustavu školstva: Studij predstavlja dvije velike povijesne promjene nakon Drugog svjetskog rata u Mađarskoj preko nauke vaspitanja i sustavu naobrazbe – nadu demokratskog obnavljanja i njegovog gušenja poslije 1945. godine, i pokušaje povraćaja i razvitka pluralnog, demokratskog društva i sustava naobrazbe 90-tih godina XX stoljeća, nakon pada diktature. Prvi dio studija pokazuje – preko promijena nauke o vaspitanju – posljedice preuzimanja vlasti političke diktature po sistem naučnih institucija, stručnih časopisa, stručno javno djelanje i po sudbine pojedinih istraživača. Studij predstavlja poslijeratne iluzije, nadu izgradnje demokratskog mađarskog društva, obnavljanje raznih pedagoških pravaca, duhovno-naučne kulturne pedagogije, vaspitanja nacije, narodnih pokreta i pravaca reformske pedagogije, kao i realizaciju stručnog pluralizma. Sljeduju „rezultati“ preuzimanja komunističke vlasti, osnivanje političke kontrole sistema naučnih institucija, potpuno političko preformulisanje stručnih manifestacija, protjerivanje građanskih pedagogija (obrazovanja), postavljanje postrance njihovih predstavnika, bez obzira na to da li su im pogledi bili u suprotnosti sa socijalnim idejama ili su bili usko povezani sa njima, odnosno da li su u svojim stavovima odabrali političko suprotstavljanje ili prilagođavanje u raznoj mjeri. Drugi dio studija ilustruje podlogu raznih pogleda za izgradnju demokratskog društva, preko ukazivanja na političke, ekonomske i društvene razloge pada diktature. Osim toga, studij pokazuje pozadinu ideja koje su bile izgrađene na domaćem tlu, a naglašavale kontinuitet, kao i pokušaje preuzimanja primjera zapadnih demokracija, i konačno predstava koje ističu jedinstvenost Centralno-istočno Europejskog puta. Rezultat triju političko-društvenih pristupa jesu tri različita sistema školstva i naobrazbe, koji se zasnivaju na različitim vrijednosnim sistemima. Ove stručne razlike su postale – zbog preferencija političkih stranaka – sredstva u sukobima stranaka, i na taj način su predstavljale ozbiljne prepreke u ostvarivanju demokratskih promjena. Na kraju studija nalazimo su-

miranje neophodnih promjena, koje su osnovni preduvjeti decentralizacije i demokratizacije sistema naobrazbe, prihvatanja pedagoškog pluralizma, novog pogleda o ulozi škole i pedagoga, o tumačenju pedagoške slobode i odgovornosti, o školama otvorenim ka društvu i roditeljima, i o neophodnosti obnove edukacije pedagoga.

Ključne riječi: pedagogija, Mađarska, komunizam, državni socijalizam, diktatura, povijest, retrospektiva, pomoćno zanimanje, sistem školstva, reforma naobrazbe

ŽELJKO BURCAR (str. 243)

Obrazovanje kao strateški cilj u neprofitnom sektoru u hrvatskoj, poslije komunizma i rata: U proteklih petnaest godina u hrvatskom društvu učinjeni su značajni naponi u podizanju kvalitete liderstva u profitnom i neprofitnom sektoru. U neprofitnom sektoru edukacije i treninzi institucionalno su organizirani za lidere u nevladinim, vjerskim i humanitarnim organizacijama kao i u ustanovama obrazovanja i socijalne skrbi. Isto tako mnogo je neformalnih oblika obrazovanja provođeno od strane neprofitnih organizacija, Republika Hrvatska definirala je obrazovanje kao strateški cilj. Istraživanja i iskustvo u obrazovnom sustavu pokazuju važnost menadžmenta i liderstva u obrazovnim ustanovama i ustanovama socijalne skrbi. Možemo se složiti da nedostatak znanja i vještina dovodi do siromaštva. Čini se razumnim kako je podizanje kvalitete liderstva u obrazovnom sustavu jedan od prvih strateških točaka razvoja. Sukladno tome podizanje razine kvalitete menadžmenta ovisi o efikasnosti i efektivnosti obrazovnog sustava. Obrazovanje je u Republici Hrvatskoj strateški cilj. Obrazovanje je dio neprofitnog sektora. Obrazovanje se temelji na neprofitnim vladinim ustanovama, školama, ali ponuditelji obrazovnih usluga su također i druge profitne i neprofitne organizacije. U svrhu traženja odgovora na otvorena pitanja oko obrazovnih potreba lidera, kvalitete u obrazovnom sustavu kao i u cijelom neprofitnom sektoru, provode se mnoga istraživanja.

Ključne riječi: neprofitni, nevladin, javni sektor, civilno društvo, obrazovne ustanove, ustanove socijalne skrbi, obrazovanje, kvaliteta, obrazovna istraživanja

BERNADETT KOVÁCS & ANIKÓ KÉZDY (str. 253)

Religiozna vjera i sagorjevanje (burn-out): Cilj istraživanja bio je proučavanje veze između religioznosti i burn-out-a u krugu medicinskih sestara. U stručnoj literaturi je sve više dokaza o tome da religioznost može biti na mnogo načina od pozitivnog utjecaja kako na tjelesno, tako i na duševno zdravlje. Iako mnogo istraživanja ispituje povezanost između religioznosti i duševnog zdravlja, kao i pojavu burn-out-a, po našim saznanjima još nisu proučavali vezu između religioznosti i burn-out-a. Prvobitni cilj nam je bio da otkrijemo da li se može naučnim sredstvima dokazati veza između ove dvije oblasti. Uzorak se sastojao od 94 medicinske sestre, koje su radile pored bolesničkih kreveta više od pet godina. Religioznost smo mjerili učestalošću odlazaka u crkvu, subjektivnim sudom o važnosti religioznosti, kao i skalom religioznosti nakon kritike (PCBS). Ovaj upitnik ističe četiri religiozna stava prema uključivanju i isključivanju transcendentna, kao i prema dimenzijama simboličkog ili bukvalnog tumačenja. Prema rezultatima nije bilo povezanosti između dobi, odnosno radnog staža i mjere burn-out-a. S druge strane sva tri aspekta religioznosti su pokazala signifikantnu negativnu povezanost između religioznosti

i burn-out-a: statistički značajnu negativnu povezanost smo našli između subjektivne važnosti religioznosti i burn-out-a, kao i između učestalosti odlazaka u crkvu i burn-out-a. Od religioznih stavova mjerenih PCBS skalom takođe su nađene negativne veze između oblika stavova koji uključuju transcendentna i mjere burn-out-a. Ovi rezultati ukazuju na to da religioznost može biti važan zaštitni faktor protiv sagorjevanja (burn-out-a) u slučaju medicinskih sestara.

Ključne riječi: religiozna vjera, sagorjevanje (burn-out), pomoćna zanimanja

EJMH 3 (2008) 2, 277-80